

Controlerapport inkoop 2020

Februari 2021
Wiebe Bonsink - auditor
Team Audit

Gemeente Almere

INHOUDSOPGAVE

1.	MANAGEMENTSAMENVATTING	2
1.1	Inkoop	2
1.2	Doelstelling.....	2
1.3	Bevindingen en aanbevelingen	2
1.3.1	Heatmap	3
1.3.2	Bevindingen	3
1.3.3	Frauderisico's	6
1.3.4	Evaluatie en impact	6
2.	AANPAK.....	7
2.1	Steekproef	7
2.2	Uitgevoerde werkzaamheden	7
	BIJLAGE A	8

1. Managementsamenvatting

1.1 Inkoop

Dit controlerapport bevat de uitkomsten van de controle op inkoop over 2020, welke is uitgevoerd op basis van het controleplan. Het rapport omvat de conclusies, aanbevelingen en de managementreactie. Daarnaast wordt ingegaan op eventuele wijzigingen van de aanpak van de controle en zijn de bevindingen op hoofdlijnen per onderdeel/aspect beschreven.

1.2 Conclusies

Wij hebben bij de interne controle op Inkoop vastgesteld dat:

- Dat de juiste persoon de factuur heeft goedgekeurd (rechtmatigheid).
- Dat de juistheid van de factuur en betaling akkoord is (getrouwheid).
- Dat de juiste verwerking van de factuur en betaling in Enterprise One heeft plaatsgevonden (getrouwheid).

1.3 Bevindingen en aanbevelingen

De controle is uitgevoerd op basis van het controleplan, wat is opgesteld in samenspraak met de financiële administratie. Over 2020 concluderen wij dat de getoetste controleaspecten zijn geborgd. Verder zien wij in de interne beheersingsomgeving geen grote risico's die resulteren in materiële onjuistheden in de financiële verantwoording.

Wij stellen wel vast dat met betrekking tot de vastlegging van de prestatieleveringen nog stappen gemaakt moeten worden. Met betrekking tot het halen van de 30 dagen betaaltermijn zijn er in 2020 belangrijke positieve stappen gezet. Alleen het 1^e kwartaal 2020 laat nog een kleine overschrijding van deze betaaltermijn zien. De rest van het jaar blijft het resultaat binnen de daarvoor gestelde normen. (90% binnen 30 dagen betaald).

In 2020 heeft de financiële administratie 2^e lijncontroles uitgevoerd op de verschillende aspecten van het inkoopproces. Maandelijks vinden nu de volgende controles plaats:

- Maandelijkse controle van facturen aangeleverd door de 3^e lijn.
- Maandelijkse controle op de vastgelegde prestatielevering van deze geselecteerde facturen.
- Maandelijks aanmaken van de noodzakelijke dossiers.

Hiermee is aangetoond dat de financiële administratie kwaliteit zeer belangrijk vindt en een goede stap heeft gezet om de interne beheersing verder te verbeteren.

1.3.1 Heatmap

Hieronder wordt een totaaloverzicht weergegeven van de bevindingen over 2020. De rating van de bevinding wordt bepaald door de score van de prioriteit te vermenigvuldigen met de score van het financiële belang. De bevindingen worden hierna verder toegelicht.

Prioriteit	Hoog (3) <i>Actie vereist</i>	B 1		
	Middel (2) <i>Actie nodig</i>			
	Laag (1) <i>Actie gewenst</i>	B 2		
Inkoop		Laag (1) <100k	Middel (2) 100k - 1000k	Hoog (3) > 1000k
		Financieel belang		

1.3.2 Bevindingen

Voor alle waarnemingen uit de steekproef zijn de controles zoals beschreven in het controleplan uitgevoerd. Daarnaast is ook gecontroleerd wat de status is van de aanbevelingen van voorgaande jaren. Hieronder staat beschreven wat de bevindingen zijn en sinds welk jaar deze bevindingen openstaan. Ook zijn eventuele (nieuwe) aanbevelingen gedaan. Daarnaast is voor elke aanbeveling aangegeven wat het risico is en heeft de aanbeveling ook een rating gekregen. Deze wordt bepaald door de score van de prioriteit en die van het financiële belang. Tenslotte is ruimte gelaten voor de reactie van het management.

Bevinding 1: Aantonen prestatielevering bij factuur		Rating: 3
Jaar: 2018, 2019 en 2020		Status: open
Bevinding	Wij hebben over 2020 vastgesteld dat uiteindelijk bij vrijwel alle van de 55 gecontroleerde facturen de prestatielevering kan worden aangetoond. Op dit moment ontbreekt over het eerste halfjaar 2020 nog 1 prestatielevering en over het 2^e halfjaar ontbreken nog de 2 prestatieleveringen over de maand december. Deze prestatieleveringen zijn opgevraagd en worden na ontvangst toegevoegd aan het dossier. Ook dit jaar is het weer een hele tijdrovende klus om van alle budgethouders de prestatieleveringen te ontvangen. Dit komt vooral doordat belangrijke documentatie, zoals contracten, bonnen etc. niet structureel, centraal of uniform vastgelegd worden. Verder stellen wij vast dat BIO (als mogelijke oplossingsrichting) nog niet volledig binnen de gemeente Almere is gerealiseerd. In de OBIB is dit ook een punt van aandacht.	
Risico	Als de prestatielevering achteraf niet kan worden vastgesteld kan dit	

	uitmonden in onrechtmatigheden die een materieel effect kunnen hebben op het oordeel van de accountant bij de jaarrekening. Als controledocumentatie niet of onvoldoende is vastgelegd kan achteraf niet worden vastgesteld of datgene wat is gefactureerd feitelijk ook geleverd is.
Aanbeveling	IC adviseert om bij alle budgethouders duidelijk te maken wat het belang van het goed vastleggen van de prestatielevering is. Door de prestatielevering vast te leggen kan altijd achteraf de rechtmatigheid worden vastgesteld. Door de prestatielevering direct vast te leggen worden inefficiënties in het werkproces achteraf voorkomen. Om de prestatielevering volledig te borgen moet de daadwerkelijke implementatie van BIO worden gerealiseerd (hierin is de prestatielevering al verwerkt). Tevens adviseert IC om maandelijks analyse uit te voeren op de inkopen om de zichtbare vastlegging van de prestatielevering te toetsen. Als dan blijkt dat stukken ontbreken, kunnen budgethouders hier tijdig op worden gewezen, waardoor de cultuur alsmede de vastlegging verbetert. <i>Impact jaarrekening</i> <i>Per jaareinde wordt geborgd dat voor alle geselecteerde inkopen de prestatielevering aan de accountant is aangeleverd.</i>
Reactie management	Algemeen: Het inkoopproces is een breed proces, het raakt diverse functies. Inkoop en JZ (rechtmatig inkopen), Control & Advies adviseert over budget en business, Audit neemt periodiek waar of het gehele proces correct verloopt en FA registreert contracten en data die voortvloeit uit het inkoopproces en zorgt voor het tijdig betalen aan de leverancier. De bevindingen betreffen dus feitelijk een breder kader. De management reactie van FA heeft betrekking op de verantwoordelijkheid van FA. Het is belangrijk dat goed wordt uitgelegd aan bestellers en budgethouders wat het belang is van een goede vastlegging van de prestatieverklaring. In BIO is daar een mogelijkheid voor, maar ook in FIO kan de prestatieverklaring in de bijlage gezet worden. Als het gemeengoed is dat de prestatie vastgelegd wordt is maandelijks toetsing nuttig. FA kan daar dan als 1e lijn een rol in spelen.

Bevinding 2: Betaling facturen binnen 30 dagen		Rating: 1
Jaar: 2020		Status: open
Bevinding	Bij 16 van de 55 facturen is vastgesteld dat deze niet binnen de door de gemeente ingestelde betaaltermijn van 30 dagen zijn betaald. Hierbij is gerekend vanaf de factuurdatum. Dit betekent dat niet in alle gevallen in 2020 tijdig wordt betaald. Van de 16 facturen vallen er 9 onder de controle op het eerste kwartaal 2020, 4 facturen zijn in het 2^e kwartaal te laat betaald en 3 facturen zijn in het 2^e halfjaar 2020 te laat betaald. Dat houdt in dat vanaf het tweede kwartaal 2020 de bestuurlijke doelstelling van betalen binnen 30 dagen en 90% op tijd wordt gerealiseerd. Dit betekent	

	een aanzienlijke verbetering van de resultaten gerekend vanaf het eerste kwartaal 2020. Wij zullen in het controlejaar 2021 de ontwikkelingen omtrent de betaaltermijn blijven volgen. Wij hebben gedurende 2020 een gedetailleerde analyse uitgevoerd naar de realisatie van de 30 dagen betaaltermijn. Hierbij hebben wij onderscheid gemaakt naar factuurdatum, ontvangstdatum, datum start route, datum laatste goedkeuring en de uiteindelijke betaaldatum volgens de 7-14-7 dagen regel. Wij hebben vastgesteld dat de meeste uitloop plaatsvindt in het onderdeel Ontvangstdatum/ datum start route. Wij zullen deze extra controle in 2021 nogmaals uitvoeren.
Risico	Het risico bestaat dat door het te laat betalen van de facturen de gemeente imagoschade lijdt en dat er intern extra inspanning moet worden ondernomen om de oorzaken van de te late betaling te achterhalen (er is geen financieel risico).
Aanbeveling	Wij adviseren om er zorg voor te dragen dat alle facturen binnen de betaaltermijn van 30 dagen worden betaald. Monitor hiervoor de voortgang van de FIO route.
Reactie management	Op het gebied van tijdig betalen is FA trots op het resultaat, er ontstaat een stabiele situatie waar de norm van 90% op tijd betalen wordt gehaald binnen een gemiddelde betaaltermijn van omstreeks 20 dagen. Ook hier geldt dat het een proces is met meerdere verantwoordelijken, bestellers, goedkeurders, budgethouders, administratie en controle, betalen. Afhankelijkheden die mede de betaaltermijn bepalen. Dat gaat steeds beter, maar er is blijvende aandacht nodig voor het proces aan de 'voorkant'. Goed contracteren, bestellen en prestaties ontvangen betekent een vlotter betaalproces. FA adviseert daarom een gerichte audit te doen om het hele proces van bestellen tot betalen uit te voeren. Met de uitkomst kunnen we gericht werken aan proces- en kwaliteitsverbetering.

1.3.3 Frauderisico's

In het opgestelde controleplan zijn de uitkomsten van de frauderisicoanalyse gedeeld. Tijdens de IC is hierop getoetst, hieronder staat per frauderisico de bevinding.

Frauderisico	Bevinding	Impact 2020
Het risico dat door ambtenaren en/of aannemers/leveranciers valse facturen worden ingediend met als gevolg financieel voordeel (oplichting).	Er zijn geen valse facturen aangetroffen	In 2020 is geen fraude geconstateerd bij inkoop. Verder geen (financiële) impact voor de jaarrekening 2020.
Het risico dat de budgethouder en de medewerker crediteurenadministratie samenspannen en dat 'spookfacturen' worden betaald met als gevolg financieel voordeel voor de medewerkers.	Spookfacturen zijn niet aangetroffen	Idem
Het risico dat de budgethouder (via zijn eigen bedrijf) valse facturen stuurt voor niet-uitgevoerde diensten en/of werkzaamheden met als gevolg financieel voordeel voor de ambtenaar.	Valse facturen zijn niet aangetroffen	Idem

1.3.4 Evaluatie en impact

Een groot deel van de fouten en/of onrechtmatigheden hebben zowel invloed op de rechtmatigheid als op het getrouwe beeld. Zo zijn alle getrouwheidsfouten of onzekerheden ook rechtmatigheidsfouten – of onzekerheden. Echter niet alle rechtmatigheidsfouten of onzekerheden zijn van invloed op het getrouwe beeld. Zo kan een opdracht verstrekt zijn die niet Europees is aanbesteed, terwijl dit wel had gemoeten. Dit is een fout in de rechtmatigheid. Indien in de jaarrekening wordt vermeld dat de procedure niet is gevolgd en de consequenties zijn vermeld, beïnvloedt deze fout het getrouwe beeld niet. Hieronder staat per bevinding beschreven of deze een impact hebben op de jaarrekening.

Naam Proces	Rechtmatigheid Fout	Rechtmatigheid Onzekerheid	Getrouwheid Fout	Getrouwheid Onzekerheid
Geen bevindingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

2. Aanpak

2.1 Steekproef

De realisatie voor het proces inkoop is euro 240.318.082. Voor de bepaling van het aantal deelwaarnemingen is gekozen voor de steekproefmethode van Deloitte, hieruit volgt dat minimaal 55 posten gecontroleerd moeten worden. In het controleplan is opgenomen dat er 24 posten gecontroleerd zouden worden. Doordat de accountant heeft aangegeven niet te kunnen steunen op de gemeentelijke IT is dit aantal te controleren posten opgevoerd naar 55 totaal. Dit betekent dat er 31 extra posten gecontroleerd zijn. Voor de definitieve berekening van het aantal posten wordt verwezen naar bijlage A.

2.2 Uitgevoerde werkzaamheden

De IC over 2020 is, naast de genoemde uitbreiding, uitgevoerd conform het controleplan en de daarin opgenomen werkwijze.

Extra werkzaamheden die voortkomen uit de managementletter of tussentijdse afstemming met de accountant:

Prestatielevering bij facturen: geen uniform beleid en nog niet alle prestatieleveringen zijn onderbouwd.

Dit is een vast onderdeel van de VIC ook dit jaar hebben we weer voor de gecontroleerde facturen de prestatielevering aangetoond. Zoals opgenomen bij de bevindingen, verdient dit nog steeds aandacht.

Bijlage A

Voor de bepaling van het aantal deelwaarnemingen is gekozen voor de steekproefmethode van Deloitte, de definitieve materialiteit over 2020 bedraagt 6,6 miljoen euro.

	Not Relying on Controls		Relying on Controls		Significant Risk(!)	
	Lower Risk	Higher Risk	Lower Risk	Higher Risk	Not Relying on Controls	Relying on Controls
Population Size - Multiples of						
1x	1	2	1	1	4	2
2x	2	3	1	1	6	2
3x	2	5	1	2	10	4
4x	3	6	1	2	12	4
5x	3	8	1	3	16	6
6x	4	9	2	3	18	6
7x	5	11	2	4	22	8
8x	5	12	2	4	24	8
9x	6	14	2	5	28	10
10x	6	15	2	5	30	10
15x	9	23	3	8	46	16
20x	12	30	4	10	60	20
25x	15	38	5	13	76	26
30x	18	45	6	15	90	30
40x	24	60	8	20	120	40
50x	30	75	10	25	150	50
100x (*)	60	150	20	50	300	100

Op basis van bovenstaande uitgangspunten betekent dit:

Scoping F01: Inkoop en aanbesteding Algemeen (€ 224.156.438)

1. De materialiteit: bedraagt € 6,6 miljoen (afgestemd met de accountant)
2. De omvang is € 224 miljoen
3. Population size: € 224 miljoen / € 6,6 miljoen = 33.93 (wordt 34 x in de tabel)
4. Uitgangspunt is: 'not relying on controls' i.c.m. 'higher risk'.
5. Aantal over 2020 bedraagt: 50 deelwaarnemingen

Scoping F03: Bijdragen Gemeenschappelijke Regeling (€ 16.161.644)

1. De materialiteit: bedraagt € 6,6 miljoen (afgestemd met de accountant)
2. De omvang is € 16,2 miljoen
3. Population size: € 16.2 miljoen / € 6,6 miljoen = 3,0 (wordt 3 x in de tabel)
4. Uitgangspunt is: 'not relying on controls' i.c.m. 'higher risk'.
5. Aantal over 2020 bedraagt: 5 deelwaarnemingen

Bovenstaande berekening betekent dat minimaal 55 posten gecontroleerd moeten worden. In het controleplan is opgenomen dat er 24 posten gecontroleerd zouden worden. Dit betekent dat er 31 extra posten gecontroleerd zijn.